

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Пелагеша О. Г., Шарко Д. В.

Метою статті є визначення пріоритетних напрямів діяльності Національної гвардії України у перехідному особливому періоді від воєнного стану до післявоєнного часу, векторів для успішної реалізації вимог, пов'язаних із перебігом євроінтеграційних та євроатлантичних трансформацій, проблем, що є наявними та / або супроводжуватимуть ці процеси, та шляхів їх подолання. Досліджено науково-методологічний контур становлення військового формування з правоохоронними функціями як стандарт концептуальних положень політико-правових реформ і програм у секторі безпеки та оборони. Проведено аналіз позицій науковців щодо диференціації функціональних обов'язків, адміністративно-правового статусу Національної гвардії України та особливостей стандарту виконуваних службово-бойових завдань. З урахуванням того, що поточні запити до її підрозділів пов'язані із оперативним реагуванням та виконанням завдань в екстремальних умовах та нетиповій обстановці, зроблені висновки, що Європейська та Євроатлантична інтеграції є тими детермінантами, що визначають напрями евристичного пошуку оптимізації діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Автор зазначає, що Національна гвардія України посідає особливе місце між спеціальних суб'єктів забезпечення безпеки та оборони. На жаль, відсутність єдиного наукового підходу до визначення її функціонального змісту та адміністративно-правового статусу, позначилася на недосконалості законодавчого врегулювання завдань та функцій Національної гвардії України у повоєнний час, системи її управління та приведення структури органів військового управління до стандартів Збройних Сил України та держав-членів НАТО, відсутності нормативно-правового закріплення взаємодії Національної гвардії України та координації спільних дій з іншими складовими сил оборони, інтеграції системи її бойової та спеціальної підготовки до єдиної системи підготовки сил оборони, неуніфікованості стандартів щодо озброєння і військової техніки, логістичного та методичного забезпечення.

Ключові слова: органи правопорядку, НАТО, стандарти, правоохоронні функції, демобілізація.

Pelashesha O. H., Sharko D. V. Ukraine's European integration under martial law: problems and prospects for post-war recovery

This study identifies priority areas for the National Guard of Ukraine (NGU) during the transition from martial law to post-war recovery. It examines vectors for fulfilling European integration and Euro-Atlantic transformation requirements, analyses existing and anticipated challenges, and proposes solutions. The research assesses the NGU's role as a model for implementing political-legal reforms in Ukraine's security and defence sector.

The author evaluates scholarly perspectives on the functional differentiation, administrative-legal status, and service standards of the NGU, particularly in executing combat tasks under extreme conditions. Given the unit's operational demands in atypical conflict scenarios, the study concludes that European and Euro-Atlantic integration are critical determinants for optimizing Ukraine's security and defence institutions.

The author notes that the National Guard of Ukraine holds a unique position among the special entities within the security and defence sector. However, the lack of a unified scientific approach to defining its functional scope and administrative-legal status has contributed to shortcomings in legislative regulation of its tasks and functions in the post-war period. This has affected its management system and hindered the alignment of its military command and control structure with the standards of the Armed Forces of Ukraine and NATO member states. Furthermore, there is an absence of a comprehensive legal and regulatory framework to govern the interaction and coordination of joint actions between the National Guard and other defence force components, as well as its integration into the broader security architecture.

Key words: law enforcement agencies, NATO, standards, law enforcement functions, demobilisation.

Постановка проблеми та її актуальність. Успіхи України як кандидата на членство в Європейському Союзі в сьогоденні наукових дискусій є не менш обговорюваними, ніж сучасні воєнні загрози та проблеми правової сфери, що виникають під впливом введення в країні воєнного стану. Майбутнє

відновлення України у післявоєнний період потребує комплексного бачення реальності із стратегічними цінностями, інноваційною модернізацією, сучасними тенденціями правоохоронної діяльності, що сприятимуть формуванню науково-методологічного контуру як стандарту концептуальних положень політико-правових реформ і програм [1]. За таких умов Європейська та Євроатлантична інтеграції є тими детермінантами, що визначають напрями евристичного пошуку оптимізації діяльності суб'єктів сектору безпеки і оборони.

Проголошені як головна ціль державної політики національної безпеки, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість потребують посилення спроможностей Збройних Сил України, Служби безпеки України, Національної поліції України, Національної гвардії України [2], Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби [3]. Прийняті Верховною Радою України Закони України «Про Національну безпеку» [3], «Про Національну гвардію України» [4], «Про правовий режим воєнного стану» [5], підписані Президентом України Укази «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» [6], «Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки» [7], схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України «Концепція розвитку Національної гвардії на період до 2020 р.» [8] не враховують нагальних проблем особливого (воєнного та післявоєнного) періоду та перехідних процесів, що супроводжуватимуть подальше становлення Національної гвардії України як військового формування з правоохоронними функціями [4]. З огляду на викладене, євроінтеграція України в умовах воєнного стану в контексті забезпечення розвитку Національної гвардії України, проблеми та перспективи у посиленні її інституційної спроможності виконання завдань за призначенням у післявоєнний період відновлення набувають особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню адміністративно-правового статусу Національної гвардії України, її військовослужбовців, присвячені роботи А. О. Буличева, Н. А. Буличевої, В. О. Галай, С. К. Гречанюка, Д. О. Горбача, В. О. Заросила, Є. В. Денисенка, А. М. Кислого. Адміністративно-правове забезпечення діяльності Національної гвардії України стало предметом наукового розгляду О. В. Агапової, О. В. Белая, Д. С. Бауліна, В. О. Галая, С. А. Горєлишева,

Г. А. Дробаха, О. В. Дручек, О. С. Калюшевої, О. С. Конопляника, Т. В. Кондратюк-Антонової, А. Л. Калінюк, А. А. Побережного, К. О. Протасенка, Д. О. Савочкиної, В. В. Сербина, В. П. Сидорчука, В. В. Стадніка, О. В. Ткаченка, Г. О. Усатого. Організаційно-правові засади взаємодії формування з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони вивчалися С. В. Бєлаєм, А. В. Жбанчиком, О. Ф. Кобзарем, О. Ф. Комісаровим, Д. Ю. Толстоносовим. У власних наукових пошуках автори зосереджені на питаннях удосконалення положень національного законодавства, що стосуються Національної гвардії України, в умовах сьогодення, особливостях взаємодії її підрозділів під час виконання бойових завдань з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони. Водночас проблеми та перспективи розвитку Національної гвардії України в особливий період залишаються недостатньо дослідженими.

Метою цієї статті є визначення пріоритетних напрямів діяльності Національної гвардії України у перехідному особливому періоді від воєнного стану до післявоєнного часу, векторів для успішної реалізації вимог, пов'язаних із перебігом євроінтеграційних та євроатлантичних трансформацій, проблем, що є наявними та / або супроводжуватимуть ці процеси, та шляхів їх подолання.

Виклад основного матеріалу. В. В. Мальцев вказує на специфічний статус Національної гвардії України, що пов'язаний із диференціацією її функціональних обов'язків, актуальністю дії введеного правового режиму та особливостями стандарту виконуваних службово-бойових завдань [9, с. 60]. Диференціація функціональних обов'язків визначається дуальністю виконання формуванням завдань правоохоронного та оборонного спрямування. Актуальність дії введеного правового режиму детермінує його унікальне положення, інтегруючи в умовах мирного часу до системи сил безпеки або надаючи при введенні воєнного стану атрибутів сил оборони. Особливостями стандарту виконуваних службово-бойових завдань є їх багатовекторність для періоду дії надзвичайного стану та розширеність сфери обов'язків в період дії режиму воєнного стану. Зокрема, функції забезпечення державної та суспільної безпеки, захисту прав і свобод громадян реалізуються через охорону громадської безпеки та порядку, забезпечення захисту державних об'єктів, допомозі у ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Функції обороноздатності держави виконуються шляхом участі у бойових діях, охороні військових об'єктів, протидії диверсійним групам, евакуації населення із зони бойових дій [9, с. 60]. Євроінтеграційний розвиток Національної гвардії України,

на думку В. В. Мальцева, пов'язаний насамперед з імплементацією усталеної практики європейських держав, інтегрованих до Міжнародної асоціації сил жандармерії та поліції у статусі військової установи, набуттям формуванням як елементом сил безпеки, здатним до трансформації в компонент сил оборони, компетенцій для реалізації функцій у мирний та воєнний час, вирішення комплексних завдань із забезпечення національної безпеки та оборони відповідно до міжнародних стандартів та новітніх викликів, удосконалення положень національного законодавства [9, с. 61].

А. А. Аносенков, Р. В. Мукоїда вважають, що поточні запити до підрозділів Національної гвардії України пов'язані із оперативним реагуванням та виконанням завдань в екстремальних умовах та нетиповій обстановці, налагодженій взаємодії з органами правопорядку, наділеними суміжними функціями у забезпеченні публічного порядку та безпеки, інших завдань правоохоронного спрямування на прифронтових та деокупованих територіях [10, с. 55]. Сьогочасні умови широкомасштабної збройної агресії РФ проти України вимагають від правоохоронців застосування елементів військової тактики та вмінь реагувати на нестандартні для мирного часу ситуації, а для військових нагальними постають ситуації, коли необхідним є проведення заходів з елементами оперативно-розшукової діяльності (напр., робота з орієнтуваннями, оперативний пошук осіб та фактів, що мають значення для протидії злочинності). А. А. Аносенков, Р. В. Мукоїда підкреслюють, що негативним чинником для ефективного виконання службово-бойових завдань військовослужбовцями Національної гвардії України є відсутність належної нормативно-правової бази, яка б враховувала різноплановість, тривалість та ступінь інтенсивності ведення широкомасштабних воєнних дій, терористичних актів, кібернетично-інформаційних операцій, стимулювання агентів впливу та бойовиків-найманців, підтримку незаконних та кримінальних збройних формувань. Євроінтеграційні впливи та процеси Євроатлантичної інтеграції визначатимуть трансформацію завдань військового формування із правоохоронними функції за напрямками протидії діяльності диверсійно-розвідувальних груп, нелегальному обігу зброї, наркотиків, ліквідації наслідків воєнних злочинів, стабілізації та врегулювання правопорядку у суспільстві [10, с. 52].

В. Й. Пашинський наголошує на особливому місці Національної гвардії України поміж спеціальних суб'єктів забезпечення безпеки та оборони, а також відсутності єдиного наукового підходу до

визначення її функціонального змісту та адміністративно-правового статусу. Надмірна деталізація функцій та повноважень, на думку вченого, залежно від зовнішніх факторів, відповідних спеціальних режимів, наявності надзвичайного стану або воєнного часу ускладнює реалізацію покладених на військове формування з правоохоронними функціями завдань [11, с. 212]. Основними проблемами, що виникають на шляху до Європейської та Євроатлантичної інтеграції в частині ефективної реалізації оборонних та правоохоронних функцій держави Національною гвардією України, В. Й. Пашинський називає недосконалість законодавчого врегулювання завдань та функцій Національної гвардії України в умовах особливого періоду, зокрема воєнного стану, системи її управління та приведення структури органів військового управління до стандартів Збройних Сил України та держав-членів НАТО, відсутність нормативно-правового закріплення взаємодії Національної гвардії України та координації спільних дій з іншими складовими сил оборони, інтеграції системи її бойової та спеціальної підготовки до єдиної системи підготовки сил оборони, неуніфікованість стандартів щодо озброєння і військової техніки, логістичного та методичного забезпечення [11, с. 213].

Отже, у науковій літературі особливої дискусійності набуває питання диференційованого розподілу завдань та повноважень Національної гвардії України під впливом Європейської та Євроатлантичної інтеграцій, а також відсутність належного нормативно-правового його регулювання. Законодавче віднесення військового формування із правоохоронними функціями до системи Міністерства внутрішніх справ України та закріплення за ним виконання воєнних (бойових) завдань та завдань територіальної оборони у взаємодії із Збройними Силами України вказує швидше не на дуальний характер адміністративно-правового статусу Національної гвардії України, а динамічність, мінливість останнього, обумовлену пріоритетністю виконання специфічних функціональних обов'язків для актуального соціально-політичного періоду. Вочевидь, що доцільно тут говорити не про залежність адміністративно-правового статусу від виконуваних службовцями завдань у сфері безпеки у мирний час та особливий (повоєнний) період або у сфері оборони в умовах введення в державі воєнного стану, а власне про те, що відповідність останніх стандарту діяльності у сфері безпеки та оборони визначає реальний адміністративно-правовий статус Національної гвардії України, її векторну спрямованість у реалізації вимог до Європейської, Євроатлантичної відповідності.

Попри низку змін, внесених протягом 2022–2024 рр., Закон України «Про Національну гвардію України» [4] не передбачає пряму реалізацію Європейських або Євроатлантичних стандартів у діяльності Національної гвардії України. Забезпечення розвитку воєнізованого формування із правоохоронними функціями з урахуванням досвіду держав-членів Європейського Союзу, посилення його інституційної спроможності виконання завдань за призначенням визначається як одне із завдань з розвитку сектору безпеки і оборони (п. 63 Розділу IV «Напрями та завдання реформування й розвитку сектору безпеки і оборони») Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека України», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 [2]. Реалізація цього пріоритету здійснюється для системного захисту України від загроз національній безпеці. І хоча Національну гвардію України визначено у Стратегії національної безпеки України «Безпека людини – безпека України», затвердженої Указом Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 [2], складовою сектору безпеки і оборони, у переліку органів правопорядку, наведеному у «Заклучних положень» Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023 [7], вона відсутня.

Відповідно до частини третьої статті 6¹ («Повноваження Міністерства оборони України та Головнокомандувача Збройних Сил України щодо Національної гвардії України») Закону України «Про Національну гвардію» з введенням воєнного стану Національна гвардія України приводиться в готовність до виконання завдань з оборони держави за призначенням і підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України, крім військових частин (підрозділів), які здійснюють конвоювання та охорону дипломатичних представництв. Водночас п. 3³ Розділу VIII («Прикінцеві та перехідні положення») Закону України «Про Національну гвардію» перелік функцій у секторі безпеки, що виконуються військовими частинами (підрозділами) Національної гвардії України під час дії воєнного стану, розширюється, зокрема, це стосується конвоювання осіб, узятих під варту / та або засуджених до позбавлення волі, до Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільного і кримінальних справ, апеляційних судів з розгляду цивільних і кримінальних справ, місцевих загальних судів, перелік

яких визначається Міністром внутрішніх справ України, та відповідних установ виконання покарань, попереднього ув'язнення (крім гауптвахт) та ізоляторів тимчасового тримання, а також охорону їх у залі суду; конвоювання осіб, узятих під варту та/або засуджених до позбавлення волі під час їх екстрадиції; участі у розшуку, переслідування і затримання осіб, взятих під варту, осіб, засуджених до позбавлення волі або арешту, які втекли з-під варти [4]. Абзацом другим частини першої статті 2 («Основні поняття») Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» до заходів, в яких безпосередньо беруть участь працівники правоохоронних органів віднесено конституційні провадження; розгляд справ у судах, кримінальному провадженні та провадженні у справах про адміністративні правопорушення; оперативно-розшукова та розвідувальна діяльність; виконання бойових (спеціальних) завдань, покладених на Сили спеціальних операцій Збройних Сил України; охороні громадського порядку і громадської безпеки; виконання вироків, рішень, ухвал і постанов судів, постанов органів, що здійснюють оперативну-розшукову діяльність, досудове розслідування, та прокурорів; контроль за переміщенням людей, транспортних засобів, товарів та інших предметів чи речовин через державний і митний кордон України; нагляд і контроль за виконанням законів [12]. Наведене означає, що під час дії умов воєнного стану значна частина підрозділів Національної гвардії України, яка виконує завдання у сфері оборони, продовжують забезпечувати виконання від імені держави правоохоронних функцій.

О. С. Яра, О. П. Світличний вказують на те, що повномасштабна збройна агресія РФ проти України суттєво вплинула на правоохоронну діяльність державних органів, спричинивши істотні зміни у виконанні їх функцій. Правоохоронна функція як один із головних напрямів, спрямованих на гарантування прав і свобод громадян, інтересів суспільства і держави, під час дії умов воєнного стану, набуває нових ознак [14, с. 476]. Властивий їй раніше чіткий розподіл повноважень у сфері безпеки та оборони поступово замінюється взаємодією уповноважених суб'єктів у виконанні завдань.

У концепції розвитку Національної гвардії на період до 2020 року, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 лютого 2017 р. № 100-р, однією із причин обмеженої спроможності військового формування з правоохоронним функціями в умовах реальних та потенційних загроз визначено недосконалість нормативно-правового

забезпечення щодо окремих питань виконання завдань з охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, охорони ядерних установок, ядерних матеріалів, радіоактивних відходів, інших джерел іонізуючого випромінювання державної власності, важливих державних об'єктів, а також організації взаємодії під час реалізації визначених законом функцій з іншими складовими сектору безпеки і оборони, у тому числі з урахуванням нових викликів [8]. Запропонований оптимальний варіант комплексного розв'язання проблеми шляхом надання державної підтримки, залучення допомоги органів державної влади та міжнародної допомоги для поетапного здійснення заходів щодо розвитку Національної гвардії України, спрямованих на забезпечення її здатності у взаємодії з іншими складовими сектору безпеки і оборони виконувати завдання за призначенням, поміж переваг виокремлює ефективну взаємодію Національної гвардії України з іншими складовими сектору безпеки і оборони під час виконання спільних завдань із забезпечення реалізації правоохоронних функцій з протидії загрозам національній безпеці; наближення за показниками управління, підготовки, технічного оснащення та матеріального забезпечення до стандартів, установлених для аналогічних формувань відповідних держав-членів Європейського Союзу та Організації Північноатлантичного договору [8]. Якщо питання взаємодії Національної гвардії України з уповноваженими посадовими особами правоохоронних органів, Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, органів прокуратури, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування достатньою мірою [8] врегульовано законодавцем у положеннях Закону України «Про Національну гвардію України», то спеціалізоване законодавство суб'єктів, які вступають до такої взаємодії, потребують уточнення. Для прикладу наведемо п.34 частини першої статті 23 («Основні повноваження поліції») Закону України «Про Національну поліцію», де взаємодія поліції з Національною гвардією обмежена боротьбою з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями [15].

Висновки. Викладений вище матеріал дозволяє сформулювати положення та пропозиції щодо внесення змін до національних нормативно-правових актів, а саме.

1. Забезпечення верховенства права, запобігання та протидія злочинності з неухильним

дотриманням прав людини, посилення гарантій незалежності та розвиток міжнародного співробітництва [8] є пріоритетними напрямками діяльності Національної гвардії України у перехідному особливому періоді від воєнного стану до післявоєнного часу, так само, як і органів правопорядку. Відповідно перелік останніх у частині першій Заключних положень Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, схваленого Указом Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023, потребує доповнення після фрагменту «Національної поліції України», перед словами «Державної прикордонної служби» фрагментом «Національної гвардії України», та викладення у наступній редакції:

«Комплексний стратегічний план застосовується, зокрема, до органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державного бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Служби безпеки України та Державної митної служби України»

2. Векторами успішної реалізації вимог, пов'язаних із перебігом євроінтеграційних та євроатлантичних трансформацій, є комплексні зміни у системі органів правопорядку, що стосуються їх функціонування та покращення взаємодії між собою [7]. З метою приведення до відповідності нормативно-правових положень спеціального законодавства в частині забезпечення взаємодії між Національною гвардією України та Національною поліцією під час припинення масових заворушень, передбачене частиною третьою статті 2 («Загальні положення») Закону України «Про Національну гвардію» [4], доповнити текст п.34 частини першої статті 23 («Основні повноваження поліції») Закону України «Про Національну поліцію» [15] після слів «збройними формуваннями» фрагментом *«, припинення масових заворушень»*, виклавши текст п.34 частини першої статті 23 («Основні повноваження поліції») Закону України «Про Національну поліцію» у наступній редакції:

«здійснює у взаємодії зі Збройними Силами України, Національною гвардією України, Державною прикордонною службою України, Державною спеціальною службою транспорту, Службою безпеки України боротьбу з диверсійно-розвідувальними силами агресора (противника) та не передбаченими законами України воєнізованими або збройними формуваннями, припинення масових заворушень».

3. Проблеми, що є наявними в умовах воєнного стану та / або супроводжуватимуть процеси Європейської та Євроатлантичної інтеграції України у період повоєнного відновлення, пов'язані, насамперед, з недосконалістю національного законодавства або невідповідністю його положень міжнародним стандартам. Шляхами подолання прогалин нормативно-правового регулювання є внесення змін та доповнень, узгодження правових норм на підставі результатів проведених наукових досліджень або через імплементацію досвіду закордонних країн.

Література

1. Сопілко І. М., Юринець Ю. Л. Правова парадигма відновлення України: проблеми та перспективи. *Юридичний вісник*. 2024. Вип. 1. № 70. С. 221–127. DOI: <https://doi.org/10.18372/2307-9061.70.18507>
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020. / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 07.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#n12> (дата звернення: 17.06.2025)
3. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 09.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 17.06.2025)
4. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р. № 876-VII / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 27.06.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18/conv#n132> (дата звернення: 18.06.2025)
5. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 р. № 389-VIII / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 14.05.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 18.06.2025)
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України: Указ Президента України від 25 березня 2021 р. № 121/2021 / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 25.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/121/2021#Text> (дата звернення: 18.06.2025)
7. Про Комплексний стратегічний план реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: Указ Президента України від 11 травня 2023 р. № 273/2023 / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 11.05.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/273/2023#Text> (дата звернення: 18.06.2025)
8. Про схвалення Концепції розвитку Національної гвардії на період до 2020 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 01 лютого 2017 р. № 100-р / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 01.02.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/100-2017-r#Text> (дата звернення: 18.06.2025)
9. Мальцев В. В. Місце Національної гвардії України в системі сил безпеки в умовах правового режиму надзвичайного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 59–61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-7/12>
10. Аносенков А. А., Мукоїда Р.В. Впровадження спільного навчання та тренінгів як складова взаємодія Національної поліції та Національної гвардії України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2025. № 1. С. 51–55. DOI: <https://doi.org/10.32850/sulj.2025.1.8>
11. Пашинський В. Й. Національна гвардія України як суб'єкт забезпечення оборони держави. *Актуальні проблеми забезпечення державної безпеки: матеріали II Всеукр. наук. практ. конф. (м. Київ, 25 жовтня 2024 р.)*. Київ: Київський інститут Національної гвардії України, 2024. С. 211–213.
12. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3781-XII / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 01.01.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#top> (дата звернення: 25.06.2025).
13. Яра О. С., Світличний О. П. Функції правоохоронних органів України в умовах режиму воєнного стану. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 4. С. 472–476. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.04.78>
14. Про Національну поліцію: Закон України від 02 липня 2015 р. № 580-VIII / *Верховна Рада України*. Дата оновлення: 16.08.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 25.06.2025)

Пелагеша О. Г.,

orcid.org/0000-0003-4158-5888

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри правового забезпечення

та правоохоронної діяльності

Київського інституту Національної гвардії України

Шарко Д. В.,

orcid.org/0009-0005-6900-7088

старший викладач кафедри правового

забезпечення та правоохоронної діяльності

факультету забезпечення державної безпеки

Київського інституту Національної гвардії України